

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 13 september 2017*

”Begäran om förhandsavgörande – Tillämpning av systemen för social trygghet – Migrerande arbetstagare – Fastställande av tillämplig lagstiftning – Förordning (EEG) nr 1408/71 – Artikel 14.2 b i – Person som normalt arbetar i två eller flera medlemsstater – Person som är anställd i en medlemsstat och som utövar en del av sin verksamhet som anställd i bosättningsmedlemsstaten”

I mål C-570/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hoge Raad der Nederlanden (Högsta domstolen, Nederländerna) genom beslut av den 30 oktober 2015, som inkom till domstolen den 5 november 2015, i målet

X

mot

Staatssecretaris van Financiën,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen (referent) samt domarna M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan och D. Šváby,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: förste handläggaren M. Ferreira,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 december 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- X, genom A. B. Bongers, belastningadviseur,
- Nederländernas regering, genom M. Bulterman och M. Noort, båda i egenskap av ombud,
- Belgiens regering, genom M. Jacobs och L. Van den Broeck, båda i egenskap av ombud,
- Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vlácil, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom D. Martin och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: nederländska.

och efter att den 8 mars 2017 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,
följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 13.2 a och artikel 14.2 b i) i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 118/97 av den 2 december 1996 (EGT L 28, 1997, s. 1), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 592/2008 av den 17 juni 2008 (EUT L 177, 2008, s. 1) (nedan kallad förordning nr 1408/71).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan X och Staatssecretaris van Financiën (statssekreteraren med ministerlika befogenheter i finansministeriet, Nederländerna) och avser betalning av inkomstskatt och sociala avgifter.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I artikel 13 i förordning nr 1408/71 föreskrivs följande:

”1. Om något annat inte följer av artikel 14 c och f skall personer för vilka denna förordning gäller omfattas av lagstiftningen i endast en medlemsstat. Denna lagstiftning skall bestämmas enligt bestämmelserna i denna avdelning.

2. Om något annat inte följer av artikel 14–17 gäller följande:

- a) Den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium skall omfattas av denna medlemsstats lagstiftning, även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium eller om det företag eller den person som han är anställd hos har sitt säte eller är bosatt inom en annan medlemsstats territorium.

...”

- 4 I artikel 14 i denna förordning föreskrivs följande:

”Artikel 13.2 a skall tillämpas med beaktande av följande undantag och omständigheter:

...

- 2) För den som normalt arbetar inom två eller flera medlemsstaters territorier skall fråga om tillämplig lagstiftning avgöras på följande sätt:

...

- b) Andra anställda än de som anges i a skall omfattas av
 - i) lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium den anställde är bosatt, om han till viss del utför arbetet inom detta territorium eller om han är knuten till flera företag eller arbetsgivare inom olika medlemsstaters territorier,

- ii) lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium det företag eller den person, som anställt honom har sitt säte eller är bosatt, om han inte är bosatt inom någon av de medlemsstaters territorier där han utför arbetet.

...”

- 5 Artikel 14a.2 i förordningen har följande lydelse:

”Den som normalt är egenföretagare inom två eller flera medlemsstaters territorier skall omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium han är bosatt, om han utför någon del av sitt arbete inom den medlemsstatens territorium. ...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 6 År 2009 arbetade X, som är nederländsk medborgare och bosatt i Belgien, 1 872 timmar som kundkontoansvarig (account manager) och kundvårdsansvarig inom telekomområdet för en arbetsgivare med säte i Nederländerna.
- 7 Av dessa 1 872 timmar arbetade han 121 timmar i Belgien, det vill säga ungefär 6,5 procent av det totala antalet arbetade timmar under det ifrågavarande året. Det var fråga om 17 timmar som han använt till kundbesök och 104 timmar som han arbetat hemifrån. Detta arbete utfördes inte enligt ett fast mönster och anställningsavtalet angav inget om tjänster i Belgien.
- 8 Resten av det arbete som X utförde för sin arbetsgivare under år 2009, totalt 1 751 timmar, fullgjordes i Nederländerna dels på företagets kontor, dels under besök hos potentiella kunder.
- 9 Tvisten mellan X och statssekreteraren i finansministeriet avser beräkningen av inkomstskatt och socialavgifter för beskattningsåret 2009.
- 10 Gerechtshof 's-Hertogenbosch (Appellationsdomstolen i 's-Hertogenbosch, Nederländerna) fann efter överklagande av den dom som meddelats av Rechtbank Zeeland-West-Brabant (underrätten i Zeeland-West-Brabant) att det arbete som X utfört i Belgien under 2009 endast var sporadiskt. Gerechtshof fann att detta arbete inte skulle beaktas vid fastställandet av vilken lagstiftning om social trygghet som skulle tillämpas och att det enligt artikel 13.2 a i förordning nr 1408/71 enbart var nederländsk lagstiftning som skulle tillämpas för beskattningsåret 2009.
- 11 X överklagade domen till den hänskjutande domstolen.
- 12 Hoge Raad der Nederlanden (Nederländernas högsta domstol) har mot denna bakgrund beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:
- ”Vilket eller vilka kriterier ska användas för att fastställa vilken lagstiftning som enligt förordning (EEG) nr 1408/71 ska tillämpas på en i Belgien bosatt arbetstagare som utför merparten av sitt arbete för sin nederländske arbetsgivare i Nederländerna och därutöver utför 6,5 procent av sitt arbete under det aktuella året i Belgien, antingen hemifrån eller hos kunder, utan att det rör sig om ett fast mönster och utan att ha ingått avtal med sin arbetsgivare om att utföra arbete i Belgien?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 13 Den hänskjutande domstolen önskar med sin fråga få klarhet i huruvida artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71 ska tolkas så, att en sådan person som i det nationella målet som utövar en avlönad verksamhet som anställd för en arbetsgivare som är etablerad i en medlemsstat och denna person bor

i en annan medlemsstat där vederbörande under ifrågavarande år har utfört en del – upp till 6,5 procent – av det avlönade arbetet som anställd utan att ha ingått avtal om detta på förhand med arbetsgivaren, ska anses normalt ha arbetat i två medlemsstater i den mening som avses i denna bestämmelse.

- 14 Domstolen erinrar om att bestämmelserna i avdelning II i förordningen, vari artikel 14.2 ingår, enligt domstolens fasta praxis utgör ett heltäckande och enhetligt system av lagvalsregler, som syftar till att arbetstagare som flyttar inom unionen endast ska omfattas av denna enda medlemsstats system för social trygghet, för att undvika situationer där flera lagstiftningar är tillämpliga samtidigt och de svårigheter som kan följa av detta (dom av den 4 oktober 2012, *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, punkt 29 och där angiven rättspraxis).
- 15 Det föreskrivs i artikel 13.2 a i förordning nr 1408/71 att den som är anställd för arbete inom en medlemsstats territorium ska omfattas av denna medlemsstats lagstiftning, även om han är bosatt inom en annan medlemsstats territorium (se, för ett liknande resonemang, dom av den 4 oktober 2012, *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, punkt 30).
- 16 Denna princip gäller emellertid "[o]m något annat inte följer av artiklarna 14–17" i förordning nr 1408/71. I vissa situationer finns det nämligen en risk för att en undantagslös tillämpning av den allmänna regeln i artikel 13.2 a i förordningen inte skulle förhindra, utan tvärtom skapa, administrativa svårigheter för såväl arbetstagaren som arbetsgivaren och institutionerna för social trygghet, vilket skulle kunna hindra den fria rörligheten för personer som omfattas av nämnda förordning (dom av den 4 oktober 2012, *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, punkt 31).
- 17 I artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71 föreskrivs att den som normalt arbetar inom två eller flera medlemsstaters territorier ska omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat inom vars territorium den anställde är bosatt, om han till viss del utför någon del av sitt arbete inom detta territorium.
- 18 Det framgår av denna bestämmelse, som utgör ett undantag från den allmänna regeln om anknytning till anställningsmedlemsstaten, att dess tillämpning är beroende av att den berörda personen normalt arbetar i två eller flera medlemsstater.
- 19 En sådan skyldighet förutsätter att vederbörande vanligtvis bedriver en betydande verksamhet i två eller flera medlemsstater (se, analogt, dom av den 30 mars 2000, *Banks m.fl.*, C-178/97, EU:C:2000:169, punkt 25).
- 20 Härvidlag kan den omständigheten att den berörda personen enbart arbetar sporadiskt i en medlemsstat inte beaktas för att fastställa huruvida artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71 ska tillämpas.
- 21 För att avgöra om en person ska anses normalt ha arbetat i två eller flera medlemsstater, eller om det tvärtom är fråga om uppdelat sporadiskt arbete i flera medlemsstater ska särskilt beaktas anställningsperiodens längd och arbetets art såsom det anges i avtalshandlingarna och i förekommande fall det arbete som faktiskt utförts (se, för ett likande resonemang, dom av den 12 juli 1973, *Hakenberg*, 13/73, EU:C:1973:92, punkt 20, och dom av den 4 oktober 2012, *Format Urządzenia i Montaż Przemysłowe*, C-115/11, EU:C:2012:606, punkt 44).
- 22 Vad beträffar bedömningen av den sedvanliga och betydande karaktären hos det arbete som utförts i två eller flera medlemsstater ska det erinras om att domstolen i dom av den 16 februari 1995, *Calle Grenzshop Andresen* (C-425/93, EU:C:1995:37) uttalade att en arbetstagare som bor i en medlemsstat och är anställd av ett företag med säte i en annan medlemsstat och som regelbundet upp till 10 timmar i veckan som del av anställningsförhållandet utför en del av sitt arbete i sin bosättningsmedlemsstat omfattas av artikel 14.2 b i) i förordning nr 1408/71.

- 23 Domstolen har även uttalat att en person som bedriver verksamhet som egenföretagare cirka halva delen av tiden i sin bosättningsmedlemsstat och halva delen i en annan medlemsstat ska anses utöva normal verksamhet som egenföretagare i två medlemsstater i den mening som avses i artikel 14a i förordning nr 1408/71 (se, för ett likande resonemang, dom av den 13 oktober 1993, Zinnecker, C-121/92, EU:C:1993:840, punkterna 15–18).
- 24 Det framgår av beslutet om hänskjutande att det anställningsavtal som avses i det nationella målet inte innehåller bestämmelser om att X skulle tillhandahålla tjänster i sin bosättningsmedlemsstat. Vidare har X enbart arbetat cirka 6,5 procent av sin totala arbetstid under det ifrågavarande året i denna medlemsstat och då huvudsakligen från hemmet.
- 25 Under sådana omständigheter kan det inte slås fast att en sådan person som avses i det nationella målet regelbundet utövar en betydande verksamhet i sin bosättningsmedlemsstat.
- 26 Ett sådant konstaterande är förenligt med det system av kollisionssnormer som föreskrivs i avdelning II i förordning nr 1408/71.
- 27 Såsom framgår av artikel 13.2 a i denna förordning kan det nämligen enbart göras undantag från den allmänna regeln om anknytning till bosättningsmedlemsstaten i särskilda fall där en annan anknytning skulle vara lämpligare.
- 28 Att godta att den omständigheten att en person, av den totala årsarbetstid som vederbörande har utfört hos sin arbetsgivare, etablerad i en medlemsstat, enbart har arbetat 6,5 procent av denna arbetstid i en annan medlemsstat, vilken är denna persons bosättningsmedlemsstat, utan att detta avtalats på förhand med arbetsgivaren, kan motivera en tillämpning av artikel 14.2 i förordning nr 1408/71, skulle dels innebära att karaktären av undantag hos bestämmelsen om anknytning till bosättningsmedlemsstaten åsidosattes, dels skapa en risk för kringgående av kollisionssnormerna i avdelning II i förordningen, vilket generaladvokaten påpekade i punkt 29 i sitt förslag till avgörande.
- 29 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska tolkningsfrågan besvaras enligt följande. En sådan person som avses i det nationella målet som är anställd hos en arbetsgivare, som är etablerad i en medlemsstat, och denna person är bosatt i en annan medlemsstat i vilken vederbörande under det ifrågavarande året utfört en del – cirka 6,5 procent – av detta arbete utan att detta avtalats på förhand med arbetsgivaren inte ska anses ha utövat ett normalt arbete som anställd i två medlemsstater i den mening som avses i denna bestämmelse.

Rättegångskostnader

- 30 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 14.2 b i) i rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, i dess ändrade och uppdaterade lydelse enligt rådets förordning (EG) 118/97 av den 2 december 1996, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 592/2008 av den 17 juni 2008 ska tolkas så, att en sådan person som avses i det nationella målet som är anställd hos en arbetsgivare, som är etablerad i en medlemsstat, och denna person är bosatt i en annan medlemsstat i vilken vederbörande under det ifrågavarande

året utfört en del – cirka 6,5 procent – av detta arbete utan att detta avtalats på förhand med arbetsgivaren inte ska anses ha utövat ett normalt arbete som anställd i två medlemsstater i den mening som avses i denna bestämmelse.

Underskrifter